

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 12. kesäkuuta 2018
(OR. en)

10050/18

Toimielinten välinen asia:
2018/0222 (NLE)

RC 16
COMPET 451
ECO 52
EF 169
IND 167
REGIO 43

EHDOTUS

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteerin puolesta Jordi AYET PUIGARNAU, johtaja
Saapunut:	7. kesäkuuta 2018
Vastaanottaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin
Kom:n asiak. nro:	COM(2018) 398 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON ASETUS Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 13 päivänä heinäkuuta 2015 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1588 muuttamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2018) 398 final.

Liite: COM(2018) 398 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 6.6.2018
COM(2018) 398 final

2018/0222 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

**Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta
tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 13 päivänä heinäkuuta 2015 annetun
neuvoston asetuksen (EU) 2015/1588 muuttamisesta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

PERUSTELUT

Komissio esitti 2. toukokuuta 2018 ehdotuksensa seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi (COM(2018) 321 final). Sen perusteella komissio ehdottaa useita monialaisia rahoitusohjelmia, jotka vastaavat uusiin haasteisiin samalla kun jatketaan menestyksekkäitä, vakiintuneita toimia.

Tällä ehdotuksella EU:n valtiontukien valtuusasetuksen (neuvoston asetus (EU) 2015/1588) muuttamisesta pyritään parantamaan kyseisten EU:n rahoitusohjelmien ja valtiontukisääntöjen yhteispeliä. Valtuusasetuksen avulla komissio voi tehdä kohdennettuja muutoksia nykyisiin valtiontukisääntöihin, jotta kansalliset varat – myös kansallisella tasolla hallinnoitavat Euroopan rakenne- ja investointirahaston varat – ja komission keskitetysti hallinnoimat EU-rahastot voidaan yhdistää mahdollisimman saumattomasti vääristämättä kilpailua EU:n sisämarkkinoilla.

EU:n valtiontukisääntöjen tarkoituksena on varmistaa, ettei julkisten varojen käyttö vääristä yritysten välistä kilpailua EU:n sisämarkkinoilla. Tämä perustuu kolmeen perusperiaatteeseen:

- Yhteinen etu: Julkisilla varoilla olisi tuettava politiikan yleisiä tavoitteita, kuten investointien, koulutuksen, alueellisen yhteenkuuluvuuden sekä tutkimuksen ja kehittämisen edistämistä, digitaalisten, liikenne- ja energiaverkkojen parantamista sekä saastumisen ja ilmastomuutoksen torjumista.
- Täydentävyys: Julkisilla varoilla tulisi korjata puutteita eikä pelkästään korvata tai syrjäyttää yksityistä rahoitusta.
- Kustannustehokkuus: Julkisia varoja ei pitäisi käyttää enemmän kuin mitä tarvitaan poliittisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Komission keskitetysti hallinnoimat EU-rahastot (kuten COSME-, Euroopan horisontti - ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmat), joihin jäsenvaltioilla ei ole harkintavaltaa, eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Valtiontukisääntöjä sovelletaan kuitenkin siihen osaan rahoituksesta, johon jäsenvaltiolla on harkintavaltaa, kun jäsenvaltiot myöntävät kansallista lisärahoitusta hankkeelle tai sellaiselle rahoitusvälineelle, joka saa tukea keskitetysti hallinnoidusta EU:n rahastosta, tai kun ne osoittavat keskitetysti hallinnoidulle rahastolle varoja, joiden jakamiseen ne säilyttävät jonkin verran harkintavaltaa.

Vastaavasti jäsenvaltiot voivat paremmin valvoa yhteistyössä hallinnoituja EU:n varoja, kuten Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI), Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston varoja. Sen vuoksi tämän tyyppinen rahoitus edustaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtion varoja, jotka kuuluvat valtiontukien valvonnan piiriin.

On tärkeää löytää tasapaino EU-rahastojen sääntöjen ja valtiontukisääntöjen välillä, jotta monivuotisen rahoituskehyksen vaikutus olisi paras mahdollinen ja vältettäisiin turha monimutkaisuus. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun hanketta rahoitetaan sekä komission keskitetysti hallinnoimista EU:n rahastoista että jäsenvaltioiden hallinnoimista varoista. Jotta tällaisten tilanteiden käsittely olisi yksinkertaisempaa jäsenvaltioille, rahoituksen välittäjille ja hankkeiden toteuttajille, EU:n rahastojen sääntöjen ja valtiontukisääntöjen olisi oltava yhdenmukaisia. Siksi EU:n rahastoja koskeviin komission ehdotuksiin on sisällytetty tiettyjä valtiontuen valvonnan keskeisiä periaatteita, kuten se, että valtioiden tukitoimet täydentävät yksityistä rahoitusta eivätkä korvaa sitä. Yksityistä rahoitusta olisi edelleen kehitettävä ja sen

toteuttamista ohjeistettava. Samasta syystä komissio ehdottaa samalla myös asian kannalta olennaisten valtioneuvostojen yksinkertaistamista entisestään.

Tässä yhteydessä keskeinen on 14 päivänä kesäkuuta 2017 annettu komission asetus (EU) 2017/1084¹ (yleinen ryhmäpoikkeusasetus). Siinä todetaan tietyt tukimuodot sisämarkkinoille soveltuviksi ja mahdollistetaan se, että jäsenvaltiot toteuttavat tukitoimenpiteitä suoraan ilman komission ennakkohyväksyntää.

EU:n rahoitusohjelmien ja valtioneuvostojen yhteispeliä voitaisiin parantaa kolmella alalla muuttamalla yleistä ryhmäpoikkeusasetusta.

Kansallinen rahoitus yhdistettynä InvestEU-rahaston välineisiin

Komissio on tänään esittänyt uutta InvestEU-rahastoa koskevan ehdotuksensa². Siinä esitetään yhtenäinen säännöstö, jota on tarkoitus soveltaa kaikkiin rahoitusvälineisiin ja talousarviotakuihin seuraavassa EU:n talousarviossa. Ehdotuksella varmistetaan, että komissiolla on vahva rooli tuettavien hankkeiden ja järjestelmien valitsemisessa EU:n yhteisten etujen mukaisesti, ja että julkinen tuki täydentää yksityisiä investointeja, se on läpinäkyvää ja sen vaikutuksia arvioidaan. InvestEU-rahaston rakenteessa on jo otettu huomioon keskeiset valtiontukeen sovellettavat periaatteet. Kun nämä periaatteet muunnetaan riittävän selkeiksi säännöiksi rahaston toiminnasta, tarvitaan ainoastaan vähäisiä valtiontukea koskevia lisävaatimuksia kilpailun suojaamiseksi sisämarkkinoilla, kun jäsenvaltioiden ja EU:n varoja yhdistetään InvestEU-rahastossa. Nämä valtiontukea koskevat vaatimukset voidaan määrittää yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa. Ne tukevat InvestEU-rahastoa koskevaa asetusta sekä tarvittavat suojatoimet sisältäviä investointisuuntaviivoja. Tällaisen muutoksen tekeminen yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen voisi vapauttaa jäsenvaltiot valtioneuvostojen mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa ennakkoon komissiolle InvestEU-rahaston kautta kanavoitavista tai siitä tuettavista varoista. Tämä takaisi InvestEU-rahaston sujuvan ja tehokkaan toteuttamisen.

Tutkimus, kehitys ja innovointi

Komissio on tänään esittänyt myös ehdotuksensa Euroopan horisontti -ohjelmaksi³. Ehdotuksen mukaan tietyille pienten ja keskisuurten yritysten tekemille tutkimushankkeille voidaan myöntää huippuosaamismerkki. Tämä edellyttää, että komissio arvioi ne erinomaisiksi ja että niille voidaan myöntää EU:n rahoitusta tiukkojen vaatimusten nojalla. Ainoan esteen rahoituksen myöntämiselle muodostavat EU:n rahaston budjettirajoitteet. Tällaiset hankkeet voitaisiin rahoittaa kokonaan jäsenvaltioiden varoista (mukaan luettuna rakennerahastovarot) ilman komission ennakkohyväksyntää. Komission ehdottaman Euroopan horisontti -ohjelman rakenne huippuosaamismerkkihankkeiden osalta ja tuen suhteellinen pienen poistavat kilpailuongelmat.

Vastaavasti Euroopan horisontti -ohjelmaan sovellettavien sääntöjen mukaisesti arvioidut ja valitut tutkimus-, kehitys- ja innovointihankkeet, joihin osallistuu vähintään kolme jäsenvaltiota ja joita rahoitetaan yhteisesti Euroopan horisontti -ohjelman ja jäsenvaltioiden varoista (mukaan lukien rakennerahastovarot), voitaisiin toteuttaa ilman täydentävää valtiontuen arviointia jäsenvaltioiden rahoituksen osalta. Tämä olisi mahdollista, koska Euroopan horisontti -ohjelmaa koskevaan komission ehdotukseen sisältyvät säännöt hankkeiden tukikelpoisuudesta poistaisivat kaikki kilpailuongelmat erityisesti edellyttämällä,

¹ EUVL L 156, 20.6.2017, s. 1.

² COM(2018) 439.

³ COM(2018) 441.

että hankkeet edistävät EU:n yhteisen edun mukaisia tavoitteita, ja puuttamalla tarkkaan määriteltäviin markkinoiden toimintapuutteisiin.

Euroopan alueellinen yhteistyö

Euroopan alueellisen yhteistyön edistäminen on ollut jo monen vuoden ajan yksi EU:n koheesiopolitiikan painopisteistä. Nykyisten valtioneuvostojen nojalla tällaisia hankkeita voidaan jo tukea julkisista varoista. Viime vuosina komissio on saanut runsaasti kokemusta Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeiden edistämiseen suunnatuista tukitoimista. Näin ollen voitaisiin harkita yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla sallittujen tukitoimien soveltamisalan laajentamista.

Sen vuoksi on tarpeen muuttaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen oikeusperustaa eli SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 13 päivänä heinäkuuta 2015 annettua neuvoston asetusta (EU) 2015/1588 (kodifointi)⁴, jäljempänä 'valtuusasetus', jotta komissio voi sisällyttää yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen kaikki asianmukaiset toimenpiteet kuultuaan kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä ja jäsenvaltioiden neuvoa-antavaa komiteaa.

1. EHDOTUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLTÖ

Valtuusasetuksessa säädetään, että komissio voi antaa asetuksia tiettyjen valtioneuvostojen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja siitä, että kyseisiin tukimuotoihin ei sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä ilmoitusvelvollisuutta. Tällaisiin tukimuotoihin kuuluvat esimerkiksi tuet, joita myönnetään pk-yrityksille, tutkimukselle ja kehittämiselle tai ympäristönsuojelulle. Komissio ehdottaa nyt tukimuotojen määrän lisäämistä kahdella.

Ehdotus kahden tukimuodon lisäämisestä valtuusasetukseen mahdollistaa sen, että komissio voi hyväksyä ryhmäpoikkeuksia, jotka perustuvat selkeästi määriteltäviin soveltuvuuskriteereihin. Näin varmistetaan, että poikkeusten vaikutus kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on vähäinen. Ottamalla käyttöön ryhmäpoikkeuksia mahdollistettaisiin jäsenvaltioiden ja komission hallinnollisten menettelyjen huomattava yksinkertaistaminen, joka perustuu ennalta selkeästi määriteltäviin soveltuvuusedellytyksiin. Uusien tukimuotojen sisällyttämistä valtuusasetukseen koskeva ehdotus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ryhmäpoikkeusta sovellettaisiin välittömästi näihin tukimuotoihin eikä sitä, että kaikki tietyn tukimuodon toimenpiteet kuuluisivat kokonaisuudessaan ryhmäpoikkeuksen piiriin.

Valtuusasetukseen sisällytettäväksi ehdotetut uudet tukimuodot

Komission keskitetysti hallinnoimien EU:n rahoitusvälineiden tai talousarviotakuiden kautta kanavoitu tai niiden tukema jäsenvaltioiden rahoitus

EU:n rahoitusvälineiden ja talousarviotakuiden merkitys tuen myöntämisessä monille eri aloille on kasvanut viime vuosina. Sen merkityksen ennustetaan kasvavan entisestään vuoden 2020 jälkeisessä monivuotisessa rahoituskehityksessä. Komission ehdotukset komission keskitetysti hallinnoimista EU:n rahoitusvälineistä ja talousarviotakuista sisältävät tärkeitä suojatoimia kilpailun kohtuuttoman vääristymisen estämiseksi. Sitä paitsi ne ovat yleensä vähemmän vääristäviä kuin vastaavansuuruiset avustukset, koska niissä on yleensä kyse pienemmistä tukimääristä. Esimerkiksi tukimäärä, joka sisältyy markkinaehtojen vastaiseen

⁴ EUVL L 248, 24.9.2015, s. 1.

takaukseen 100 miljoonan euron lainalle, vastaa yleensä ainoastaan markkinaehtoisen takausmaksun ja tuensajan maksaman todellisen takausmaksun välistä erotusta, mikä on huomattavasti vähemmän kuin 100 miljoonan euron kokonaismäärä.

Tämän vuoksi ja edellyttäen, että tietyt ehdot täyttyvät, on aiheellista antaa komissiolle mahdollisuus myöntää ryhmäpoikkeus sellaiselle jäsenvaltion rahoitukselle, joka on kanavoitu komission keskitetysti hallinnoimien EU:n rahoitusvälineiden tai talousarviotakuiden kautta tai jota on tuettu niistä. Komission kokemuksen mukaan tällaisen tuen mukauttamisella edellytyksiin, joita sovelletaan EU:n keskitetysti hallinnoimiin ja unionin elinten täytäntöönpanemiin rahoitusvälineisiin tai talousarviotakuihin, varmistetaan, että jäsenvaltioiden myöntämä tuki ei aiheuta merkittävää kilpailun vääristymistä ja että tuelle voidaan määritellä selkeät soveltuvuusstandardit.

Tuki Euroopan alueelliselle yhteistyölle

Euroopan alueellisen yhteistyön edistäminen on ollut vuosien ajan EU:n koheesipolitiikan keskeinen tavoite. Pk-yritysten tukeminen Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeista aiheutuvien kustannusten osalta kuuluu jo ryhmäpoikkeuksen soveltamisalaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla. Myös alueellisia valtiontukia koskevista suuntaviivoista vuosille 2014–2020⁵ ja yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen alueellisia tukia käsittelevässä jaksossa on erityissäännöksiä kaikenkokoisten yritysten investointeihin myönnettävästä alueellisesta tuesta. Komissio onkin saanut viime vuosina runsaasti kokemusta Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeiden edistämiseen tarkoitetuista tukitoimista. Sen vuoksi on aiheellista antaa komissiolle mahdollisuus myöntää ryhmäpoikkeus tällaisten hankkeiden tukemiseksi myönnettävälle rahoitukselle.

2. JOHDONMUKAISUUS SUHTEESSA UNIONIN MUUHUN POLITIIKKAAN JA MUIHIN TAVOITTEISIIN

Tämä ehdotus liittyy läheisesti monivuotiseen rahoituskehykseen ja komission ehdottamiin eri rahoitusohjelmiin.

Keskitetysti hallinnoiduista EU-rahastoista tuetuille hankkeille myönnetty kansallinen lisärahoitus on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Tämän ehdotuksen tavoitteena on helpottaa tällaisten valtion varojen yhdistämistä komission keskitetysti hallinnoimiin EU:n rahoitusvälineisiin ja talousarviotakuihin siten, että taataan oikeusvarmuus ja varmistetaan samalla, että kilpailun vääristyminen on vähäistä.

Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeiden edistäminen on ollut vuosien ajan EU:n koheesipolitiikan keskeinen tavoite, jonka saavuttamista tämä ehdotus helpottaa.

3. OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

• Oikeusperusta

Tämän ehdotuksen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 109 artikla, jonka nojalla neuvosto voi antaa aiheelliset asetukset ja etenkin vahvistaa ne edellytykset, joilla 108 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä ne tukimuodot, joihin tätä menettelyä ei sovelleta. Neuvoston on vahvistettava säädökset määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

⁵ EUVL C 209, 23.7.2013, s. 1.

- **Toissijaisuus ja suhteellisuus**

Ehdotus kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Sen vuoksi toissijaisuusperiaatetta ei sovelleta.

Ehdotuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen sen tavoitteen saavuttamiseksi. Ehdotus on tämän vuoksi suhteellisuusperiaatteen mukainen.

- **Säätelytavan valinta**

Ehdotettu säätelytapa: asetus.

Asetus on ainoa asianmukainen säätelytapa asetuksen (EY) N:o 2015/1588 muuttamiseksi.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia unionin talousarvioon.

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 13 päivänä heinäkuuta 2015 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1588 muuttamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 109 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon⁶,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin⁷ 13 päivänä heinäkuuta 2015 annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2015/1588 komissio valtuutetaan antamaan asetuksia tiettyjen määriteltyjen tukimuotojen soveltuvuudesta sisämarkkinoille ja niiden vapauttamisesta perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.
- (2) Keskitetysti hallinnoiduista EU:n rahastoista millä tarkoitetaan unionin suoraan tai välillisesti hallinnoimia rahastoja (poislukien yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavat rahastot), tuetaan rahoitusvälineiden tai talousarviotakuiden kautta yhä useammin EU:n yhteisen edun mukaisia toimia, ja niillä on siten hyvin suotuista vaikutus kasvuun ja yhteenkuuluvuuteen. Komissio olisi valtuutettava säätämään, että jäsenvaltioiden myöntämä tuki, joka kanavoidaan keskitetysti hallinnoitujen rahoitusvälineiden tai talousarviotakuiden kautta tai jota tuetaan niistä, soveltuu tietyin edellytyksin sisämarkkinoille ja vapautetaan ilmoitusvaatimuksesta. Komission kokemuksen mukaan tällainen tuki ei aiheuta merkittävää kilpailun vääristymistä, koska se on asianomaisiin unionin elinten täytäntöönpanemiin rahoitusvälineisiin tai talousarviotakuihin sovellettavien edellytysten mukainen ja sille voidaan määritellä selkeät soveltuvuuskriteerit.
- (3) Euroopan alueellisen yhteistyön edistäminen on EU:n koheesipolitiikan keskeinen tavoite. Komissio olisi valtuutettava säätämään, että Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeille myönnettävä tuki soveltuu tietyin edellytyksin sisämarkkinoille ja vapautetaan ilmoitusvaatimuksesta. Komission kokemuksen mukaan tällaisen tuen

⁶ EUVL C ..., s..

⁷ EUVL L 248, 24.9.2015, s. 1.

vaikutukset kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ovat vain vähäiset ja sille voidaan määritellä selkeät soveltuvuuskriteerit.

(4) Näin ollen neuvoston asetuksen (EY) N:o 2015/1588 soveltamisalaa olisi laajennettava käsittämään tällaiset tukimuodot.

(5) Sen vuoksi neuvoston asetusta (EU) 2015/1588 olisi muutettava,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Lisätään asetuksen (EU) 2015/1588 1 artiklan 1 kohdan a alakohtaan alakohdat seuraavasti:

”xv) EU:n keskitetysti hallinnoimien rahoitusvälineiden tai talousarviotakuiden kautta kanavoidulle tai niistä tuetulle rahoitukselle, kun tuki koostuu valtion varoista myönnetystä lisärahoituksesta;

xvi) EU:n Euroopan alueellisista yhteistyöohjelmista tuetuille hankkeille”.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*